

Teatrul și națiunea

Între teatrul românesc și națiunea română există, consolidată în timp, o nedezmințită comuniune. Istoria ne învață că teatrul cult românesc s-a născut la flacăra marilor elanuri revoluționare ale pașoptiștilor, fiind o expresie a voinței de afirmare a poporului ca națiune. Zorii statului român național și independent au coincis și cu începuturile teatrului național.

Dobîndirea conștiinței naționale a însemnat și acel militantism fierbinte, definit în voința cărturarilor Văcărești, Gheorghe Asachi, Eliade Rădulescu de a cultiva o limbă literară românească prin teatru.

Cînd Iancu Văcărescu scria, aidoma unui edict, „v-am dat teatru, vi-l păziți”, rostea de fapt adevărul, verificat astăzi, că teatrul rămîne unul dintre stîlpii cei mai puternici ai națiunii, fiind o voce a ei, fidelă, glas vestitor al idealurilor etice, estetice și sociale, paznic al spiritualității naționale.

A scrie în limba română și a urca pe scenă personaje care vin, nu numai în numele unor idei, ci în numele vieții în primul rînd, să proclame adevărurile și permanența unui popor, înseamnă a vibra la unison cu națiunea, a fi inimă în inima națiunii.

Nu este o întîmplare (întîmplările sînt atît de rare în istorie !) că mari ctitori ai națiunii române au fost și ctitori ai teatrului românesc. Alecsandri și Kogălniceanu au devenit simboluri ale culturii românești, păstrîndu-și nealterată identitatea de revoluționari, care au visat și au înfăptuit afirmarea în lume a statului independent România.

„Lăcașul de muze” pe care Iancu Văcărescu ne îndemna să-l păzim, adică să-l ocrotim ca pe o tribună a aspirațiilor naționale, și-a desăvîrșit ființa de la deceniu la deceniu, devenind acel templu al liberei cugetări, în care lupta între bine și rău, între frumos și urît, între adevăr și minciună, era — de atîtea ori — reflexul esențializat al adevărului din stradă.

Momentul Caragiale — care este un moment universal al teatrului românesc — a însemnat și un decisiv efort de identificare în expresie dramaturgică a spiritualității noastre în perpetuă devenire.

Legat indisolubil de viața națiunii, teatrul nostru a cunoscut mândre, culmi și depresiuni, în funcție de zilele însoțite sau întunecate ale poporului român.

Cultivînd limba și ideile unui neam care a dat culturii universale acea bijuterie spirituală care este Miorița, teatrul românesc și-a asumat, cu o exemplară mîndrie, datoria de a păși alături de popor, dăruindu-se poporului.

Dramaturgia inspirată din crezul revoluționar al maselor populare a găsit întotdeauna porți larg deschise pe scenele Naționalelor din Iași și București, ale tuturor instituțiilor teatrale din țară. Marea Unire din 1918 a dus, după numai un an, și la înființarea Teatrului Național din Cluj.

Și nu numai atît exprimînd sufletul națiunii, teatrul a dat acestei națiuni mari actori, dăruiri cu harul de a înfățișa, în strălucirea lor neștirbită, frumusețile de cuget și simțire ale locuitorilor de un singur grai, de dincoace și de dincolo de Carpați. Teatrul românesc este acela care i-a îndemnat pe cei mai de seamă scriitori români să abordeze teritoriul dramaturgiei, și, totodată, teme ale istoriei românești.

Răscrucea de după cel de-al doilea război mondial, cînd poporul nostru a ales drumul socialismului și comunismului, a însemnat și pentru teatru, și pentru însuflețitorii lui, un energetic act de opțiune.

Astăzi, tradiția glorioasă a primelor teatre naționale este continuată și amplificată la București și Iași, la Cluj-Napoca și Craiova, la Tîrgu Mureș și Timișoara, de fapt în toate localitățile în care urcă pe scenă actorii limbii române, profesioniști și amatori, căci tot teatrul vorbit în această limbă aspiră să fie, și chiar este, un singur teatru — acela al națiunii române, în mersul ei spre comunism. Alături de acesta, teatrele naționalităților conlocuitoare, promovînd propria lor cultură, se alătură mării familii spirituale a României socialiste.

Oamenii de teatru răspund, astfel, prin fapte de artă cu profund efect educativ, grijii statornice pe care partidul comunistilor și statul socialist le-au acordat și le acordă îmbunătățirii continue a condițiilor lor de muncă și de creație. O dovadă elocventă a acestei atenții este și alocarea unor importante fonduri pentru construirea Naționalelor din București, Craiova, Tîrgu Mureș, pentru refacerea aceluia din Iași și Timișoara, pentru reamenajarea, în unele cazuri potrivit arhitecturii inițiale, a teatrelor din Pitești, Brăila, Brașov, Botoșani, Birlad, Piatra Neamț și a multor altora. Rămîne în istorie, strîns legat și de aceste realizări, numele tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, care, prin faptă și gînd, este, cu adevărat, ctitorul culturii românești moderne.

Teatrul românesc se află, spre gloria lui, contopit cu sufletul națiunii, reprezentînd un adevărat izvor de idei și sentimente revoluționare, pentru noul timp, al celor care au ridicat munca la rang de noblețe.

„T”